

Radošais uzdevums
“PIECELIES UN NOBALSO! KĀ ES VARU VEICINĀT PILSONU LĪDZDALĪBU
VĒLĒŠANĀS?”
EDGARA KAULIŅA LIELVĀRDES VIDUSSKOLA

IEVADS

Mūsdienās ļoti svarīgi ir iesaistīties dažādos lēmumu pieņemšanas procesos, tai skaitā vēlēšanās un radīt šo izpratni par procesu un veicināt atbildības uzņemšanos par lēmumu pieņemšanu.

Šī brīža informācija un datu apkopojums liecina, ka ir zudusi ticība, ka balsošana vai iesaiste vēlēšanu procesā kaut ko spēj mainīt. Jauniešu vidū redzama liela viedokļu atšķirība, kas šķietami ietekmēta gan no mediju, gan no vecāku puses. Mūsdienās presē izskan skaļi virsraksti un nepieciešama ļoti liela kritiskā domāšana, lai spētu orientēties un neapmaldīties informācijas klāstā.

Pēc notikumiem visā pasaulē, tai skaitā Covid-19 pandēmijas, ir ļoti krities līdzdalības līmenis ne tikai vēlēšanās, bet vispār aktīvā iesaistē sociālajā dzīvē. Tādēļ ar šo radošo uzdevumu vēlējamies izprast tos iemeslus, kādēļ jaunieši nevēlas iesaistīties vai tieši otrādi - vēlas iesaistīties, bet viņiem nav iespējas.

Aprunājoties ar skolēniem populārākās atbildes uz jautājumu par iesaisti pašvaldību/valsts vai Eiropas vēlēšanu procesā bija, ka -

- trūkst saprotamas informācijas
- nav izpratnes par procesu un tā nozīmi
- šķiet, ka tas neskar viņus personīgi
- nevēlas iesaistīties, jo neredz rezultātu.

CĒĻOŅI

Kā dažus no cēloņiem skolēni min -

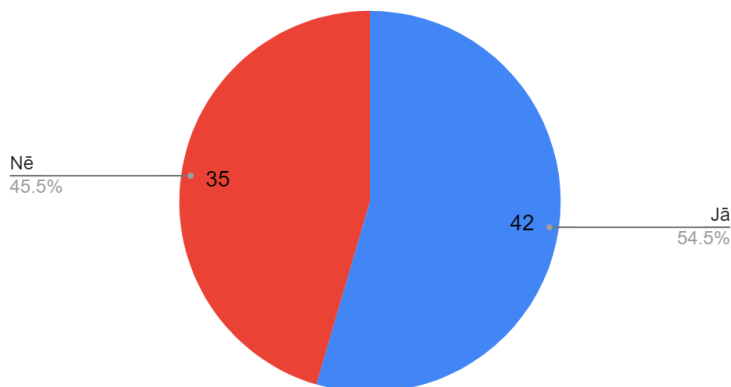
- Vietējā līmeņa politiķi/deputāti maz tiekas ar jauniešiem un izrāda iniciatīvu veidot sarunu.
- Politisko partiju programmās un diskusijās reti parādās jauniešiem interesējošās tēmas.
- Skolēniem netiek pietiekami veidota izpratne par **POLITIKU**.
- Skolām ir nepietiekama sadarbība ar pašvaldības jaunatnes politikas veidotājiem un jaunatnes darbiniekiem.
- Vēlēšanu principi un norise ir izskaidrota sarežģītā un ne tik mūsdienīgā veidā.

APTAUJAS ANKETA

Lai izprastu skolēnu zināšanas par vēlēšanu procesu, tika izveidota aptaujas anketa. Aptaujā kopā piedalījās 77 respondenti, un to aizpildīšana bija anonīma. Visi respondenti ir Edgara Kauliņa Lielvārdes vidusskolas skolēni no 9.-12.klasei. Aicinājums jauniešus piedalīties aptaujās tika izplatīts skolā un aktivitāšu laikā. Visi respondenti anketu aizpildīja elektroniski.

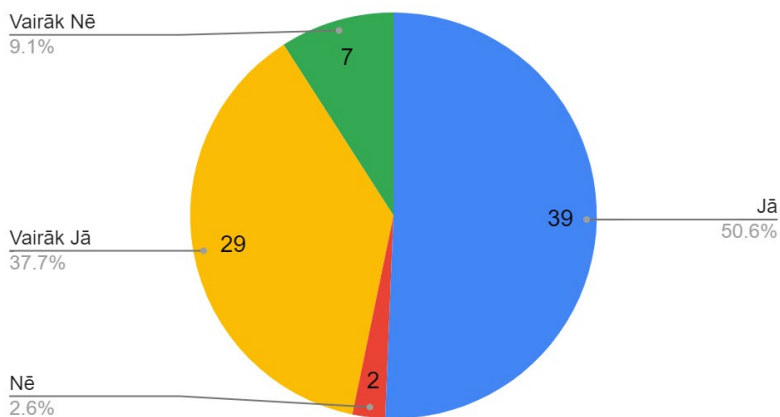
Aptaujas mērķis bija noskaidrot jauniešu viedokli un zināšanas par vēlēšanām, pašu procesu, kā arī par deputātu un politiķu darbu.

Līdz šim esi lasījis vai interesējies par vēlēšanām?

1.attēls

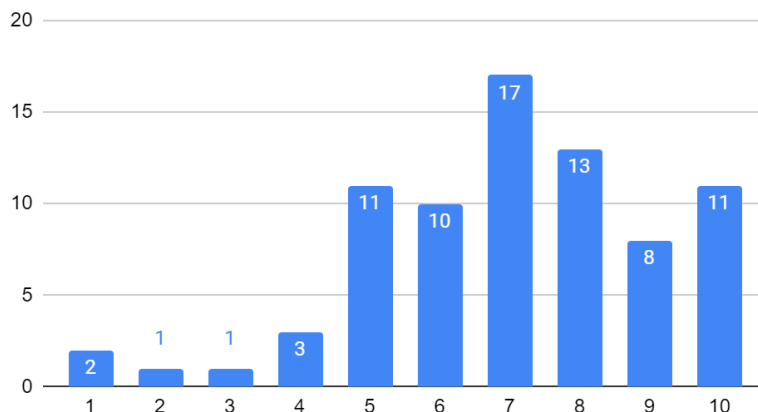
Vai izproti vēlēšanu procesu?

2.attēls

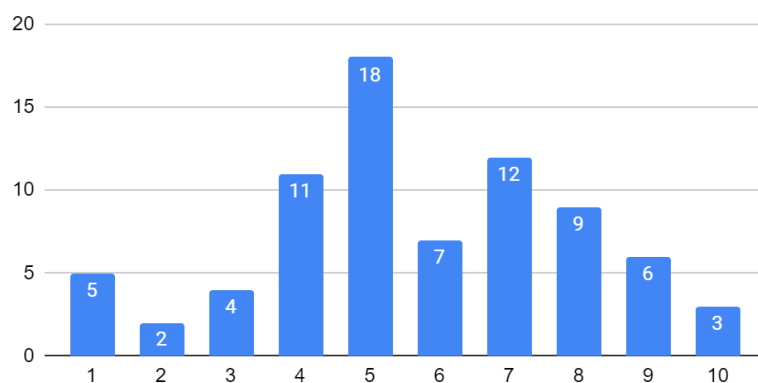
Atbildot uz jautājumu vai līdz šim jaunieši ir lasījuši vai interesējušies par vēlēšanām (1.attēls), 54,5% jeb 42 respondenti sniedza atbildi – jā, 35 respondenti (45,5%) atbildējuši, ka nē. Savukārt uz jautājumu vai viņi izprot vēlēšanu procesu (2.attēls) vairākums jeb gandrīz 90% tomēr atbildēja Jā.

Novērtē savas zināšanas par vēlēšanu procesu

3.attēls

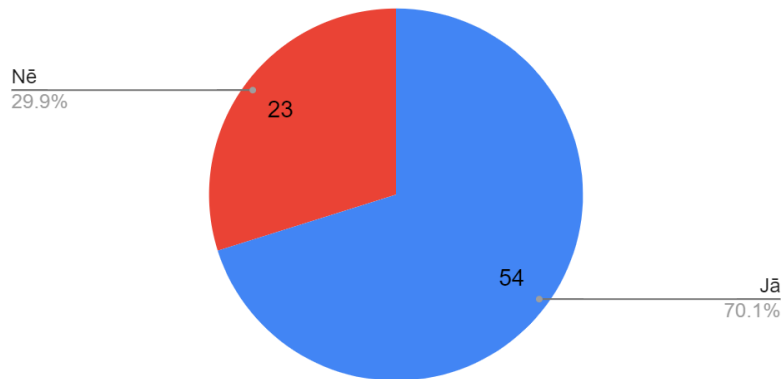
Novērtē savas zināšanas par politiķu/deputātu darbu

4.attēls

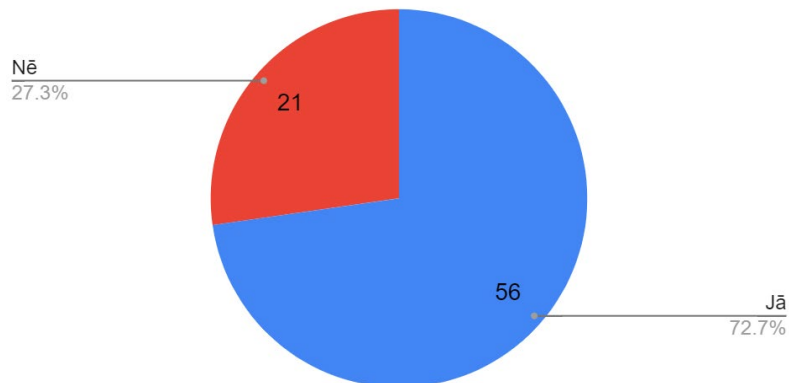
Novērtējot savas zināšanas par vēlēšanu procesu (3.attēls) skalā no 1 līdz 10, 59 no respondentiem novērtēja tās augstāk par 6. Vidējais zināšanu vērtējums ir 7 balles. Bet ir arī respondenti, kuri novērtējuši savas zināšanas ar atzīmi zem 4. Savukārt respondentu izpratne un zināšanas par politiķu/deputātu darbu (4.attēls) ir krietni zemākas. Tikai 30 respondenti savas zināšanas novērtējuši augstāk par 6. Vidējais zināšanu vērtējums šajā jautājumā ir 5,7 balles.

Vai uzskati, ka jaunieši ir pietiekami informēti par vēlēšanām un to norisi?

5.attēls

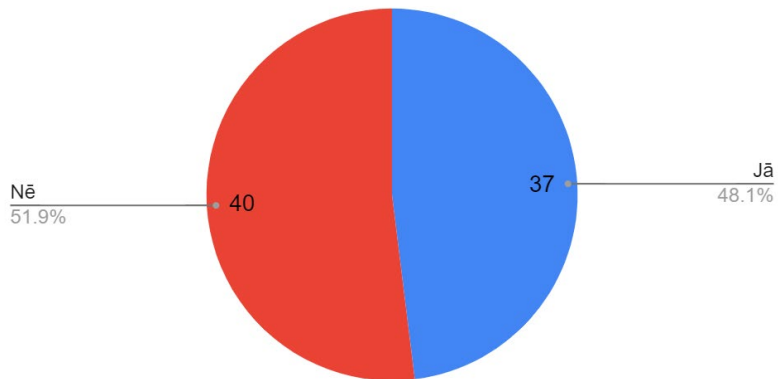
Tavuprāt, vai pirms vēlēšanām runā pietiekami daudz par jauniešiem interesējošām lietām?

6.attēls

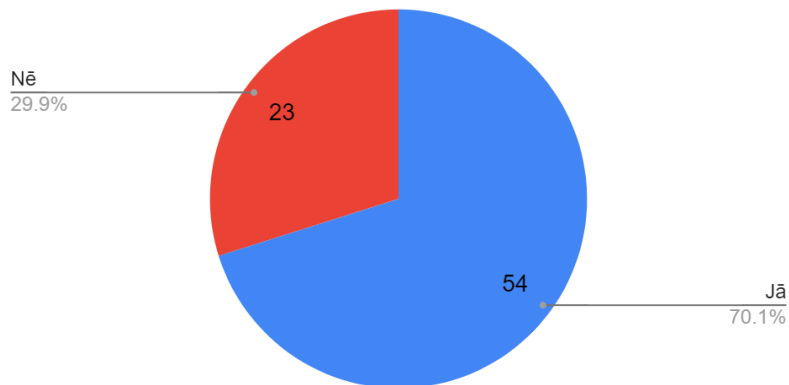
Pēc atbildēm varam secināt, ka vairums jaunieši tomēr uzskata, ka diezgan aktīvi un daudz tiek domāts par jauniešu informēšanu par vēlēšanu norisi un tai skaitā iekļaujot arī jauniešiem interesējošās lietas.

Vai tu piekrīti, ka vēlēšanās jāatļauj piedalīties no 16 gadiem?

7.attēls

Vai mudini arī citus jauniešus būt aktīviem un iesaistīties vēlēšanu izziņāšanā?

8.attēls

Pēc šiem aptaujas datiem sapratām, ka vēlēšanu procesā jauniešus vajadzētu iesaistīt jau savlaicīgi, iesaistot viņus dažādos lēmuma pieņemšanas procesos, sākot ar vietējā mēroga jaunatnes politikas izstrādi.

RISINĀJUMI

Pamatojoties uz izzinātajiem cēloņiem, jaunieši izstrādāja savu piedāvājumu vēlēšanu aktivitātes uzlabošanai.

Kā vienu no šī brīža **RISINĀJUMIEM** skolēni izvēlējās izveidot informatīvu aktivitāti un iesaistīt skolas biedrus vēlēšanu procesā, kurā jauniešiem ir tieša ietekme uz rezultātiem.

Vēlēšanās tika iesaistīti skolēni jau sākot no 9.klases. Aktivitātes mērķis **IESAISĪT** un **UZRUNĀT** jauniešus, izzināt vēlēšanu procesu un tā nozīmīgumu, kā arī parādīt vieglā un saprotamā veidā vēlēšanu **PAMATPRINCIPUS** (piemēram, vēlēšanu zīmju aizpildīšana).

**PIECĒLIES
UN
NOBALSO!**

20.APRĪLĪ

128. KABINETĀ
(ANĢĻU VALODAS)

9.-12.KLASE
SĀKOT NO 11.30

BALSOJUMS PAR DIVĀM
JOMĀM -
JAUNIEŠU PRIEKŠLIKUMIEM

✓ VIDE
✓ JAUNIEŠU BRĪVAIS LAIKS

EIROPAS PARLAMENTA
VĒSTNIEKU SKOLU
PROGRAMMA
NOTIEK!

PILSONA
SPĒKS

9.attēls Aktivitātes afiša

Eiropas Parlamenta Vēstnieku skolas radošā komanda vispirms organizēja klases stundu (10.attēls), kurā paši jaunieši, darbojoties darba grupās, izvirzīja **PRIEKŠLIKUMUS** Lielvārdes pilsētas jauniešu labklājības uzlabošanā divās nozarēs - **VIDE** un **BRĪVĀ LAIKA PAVADĪŠANA**.

10.attēls

JAUNIEŠI IESAISTĪJĀS ARĪ PAŠĀ VĒLĒŠANU PROCESĀ un to organizēšanā (11.un 12. attēls).

Jaunieši bija iesaistīti vēlēšanu komisijā, kuri apkopoja datus, izskaidroja vēlēšanu kārtību un izsniedza vēlēšanu zīmes pārējiem skolēniem.

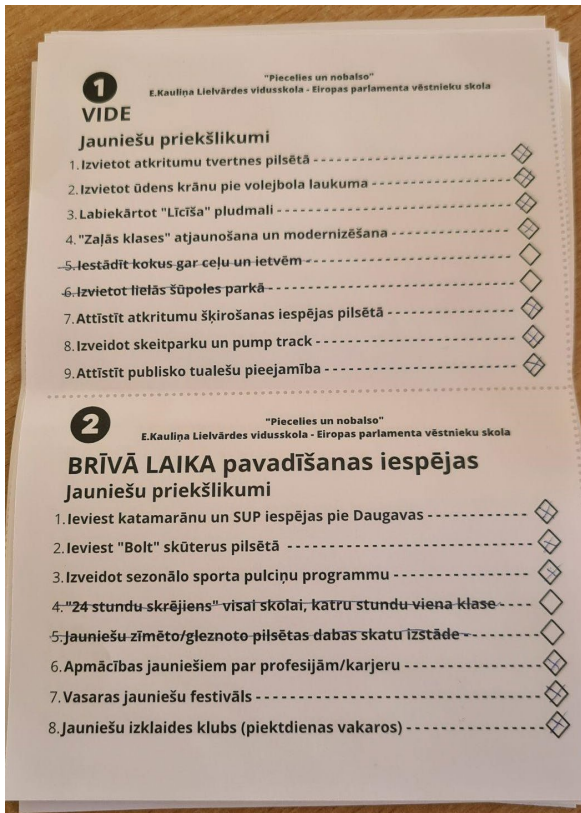

11.attēls

12.attēls

Tika izveidotas vēlēšanu zīmes, kuras atgādina pašvaldību un Saeimas vēlēšanu zīmes, tikai ar jauniešu izveidotajiem priekšlikumiem. (13.attēls)

Tika arī izveidotas vizuālas info grafikas par to, kā jāveic balsošana un kādas atzīmes jāizdara vēlēšanu zīmē. (14.attēls) Info grafikas tika izvietotas vēlēšanu telpā.

13.attēls

Vēlēšanu zīmē drīkst izdarīt šādas atzīmes:

- ar "+" tam paredzētajā vietā atzīmēt to priekšlikumu, kura izvirzīšanu atbalsti

Nr. priekšlikums _____

- izsvītrot to priekšlikumu, kuru izvirzīšanu neatbalstāt.

Nr. ~~priekšlikums~~ _____

Svarīgi vēlēšanu zīmē izdarīt precīzi tādas atzīmes, kādas paredz Saeimas vēlēšanu likums. Mīnusi, kāšīši, ķeksīši vai jebkuras citas atzīmes par vai pret priekšlikumiem netiks līdzskaitītas

14.attēls

VĒLĒŠANU REZULTĀTI

Vēlēšanu rezultāti (15.attēls) lieliski parādīja, ka jauniešiem nav skaidrs kā aizpildīt vēlēšanu biļetenu, līdz ar to no **116 vēlēšanu biļeteniem** 19 jeb 16% tika atzīti par nederīgiem, jo tajos tika izdarītas nekorektas piezīmes.

Par uzvarētāju no 1. Saraksta jomā **VIDE** tika atzīts priekšlikums *Labiekārtot "Līčīša" pludmali*, kas saņēma 73 plusus un 7 mīnus. Tas rezultējās par kopā 163 balsīm. Otrajā vietā bija *Izveidot atkritumu tvertnes pilsētā*, kas saņēma kopā 152 balsis. Savukārt trešajā vietā bija *Izveidot ūdens krānu pie volejbola laukuma* ar 149 balsīm.

Otrajā sarakstā jomā **BRĪVĀ LAIKA PAVADĪŠANAS IESPĒJAS** līderis ir *Ieviest katamarānu un SUP iespējas pie Daugavas*, kas savāca 154 balsis. Tālāk seko *Vasaras jauniešu festivāls* ar 150 balsīm, trešajā vietā atstājot *Apmācības jauniešiem par profesijām/karjeru*, kas savāca 148 balsis.

Nodotās zīmes	116				
Par derīgām atzītas	97				
Par nederīgām atzītas	19				
1. saraksts	Derīgās zīmes	Plusi	Svītrojumi	Balsis	Vietas nr.
1. Izvietot atkritumu tvertnes pilsētā	97	64	9	152	2
2. Izvietot ūdens krānu pie volejbola laukuma	97	65	13	149	3
3. Labiekārtot "Līčīša" pludmali	97	73	7	163	1
4. "Zaļās klases" atjaunošana un modernizēšana	97	58	20	135	6
5. Iestādīt kokus gar ceļu un ietvēm	97	50	18	129	9
6. Izvietot lielās šūpoles parkā	97	60	26	131	8
7. Attīstīt atkritumu šķirošanas iespējas pilsētā	97	54	9	142	4
8. Izveidot skeitparku un pump track	97	56	18	135	6
9. Attīstīt publisko tuaļu pieejamība	97	69	28	138	5
2. saraksts	Derīgās zīmes	Plusi	Svītrojumi	Balsis	Vietas nr.
1. Ieviest katamarānu un SUP iespējas pie Daugavas	97	69	12	154	1
2. Ieviest "Bolt" skūterus pilsētā	97	58	12	143	4
3. Izveidot sezonālo sporta pulciņu programmu	97	35	20	112	6
4. "24 stundu skrējiens" visai skolai, katru stundu viena klase	97	25	47	75	8
5. Jauniešu zīmēto/gleznoto pilsētas dabas skatu izstāde	97	35	22	110	7
6. Apmācības jauniešiem par profesijām/karjeru	97	61	10	148	3
7. Vasaras jauniešu festivāls	97	68	15	150	2
8. Jauniešu izklaides klubs (piektdienas vakaros)	97	55	18	134	5

15.attēls

SECINĀJUMS

Jaunieši ir ļoti ieinteresēti piedalīties šādā vēlēšanu procesā, ja viņi izprot tā nozīmīgumu un paši ir ieguldījuši tur laiku vai rosinājuši kādu no idejām.

Radošā uzdevuma procesā izveidojās vairākas jaunas iniciatīvas, ko skolēni vēlas īstenot, lai veicinātu jauniešu līdzdalību pilsētā, valstī un Eiropā.

Jaunieši nereti neizprot, ko nozīmē vārds **LĪDZDALĪBA**. Skolēniem noteikti pēc šī radošā uzdevuma ir lielāka izpratne par to, kas ir vēlēšanas.

Tāpat sapratām, ka ir nepieciešams veidot grupas un regulāri iesaistīt lielāko daļu skolēnu lēmumu pieņemšanā, kā arī uzklaut jauniešu idejas par viņiem interesējošām tēmām.

Šobrīd interese un zināšanas par vēlēšanām, politiku un jauniešu iespējām līdzdarboties uzlabojas.